

Tisvildeleje

Vi begynder turen ved at gå fra parkeringspladsen på stranden.
Den røde rute er frem og tilbage i alt 5,3 km.

Landskabet

Egnen omkring Tisvilde Hegn er præget af landskabets forandringer gennem to perioder. Ved land-hævningen i slutningen af stenalderen for ca. 4.000 år siden, delte stenalderhavets kystkrænt området. Nyt land, som kaldes den hævede havbund, opstod vest for Strandvejen mod Asserbo og Liseleje, mens det "gamle land" over kystkrænten i Tisvilde Hegn forblev. Før landhævningen var Arresø en fjord forbundet med Kattegat, men landhævningen afskar søen fra havet. I 1500-tallet hærgede en omfattende sandflugt fra kysten ved Asserbo og lagde i løbet af et par hundrede år hele egnen øde. Før sandflugten havde området, ligesom det øvrige Sjælland, spredte bebyggelser og dyrket land, hvor jorden kunne bære det.

Bekæmpelse af sandflugten

Det vides ikke, hvorfor sandflugten opstod fra kysten ved Asserbo. Terrænet på den

hævede havbund var formodentlig dækket af en skrøbelig bevoksning, som næppe tålte for meget slid, før det bare sand lå blottet. Sandflugten varede mere end hundrede år. Omkring år 1700 var problemet så omfattende, at mange bønder allerede havde forladt hus og hjem. Landsbyen Torup var allerede gået tabt, og byerne Tisvilde og Tibirke var truede. Man begyndte nu at dæmme op for sandets vandring ved hjælp af risgærder og lignende. Det viste sig utilstrækkeligt, og i 1724 blev indsatsen forstærket. En tysker, Johan Ulrich Røhl, blev kaldt til landet for at lede arbejdet. Lokale bønder med hestevogne, som skulle lave hoveriarbejde, 100 soldater samt 15 vogne fra Københavns Garnison blev stillet til hans rådighed. Røhl var særdeles handlekraftig, men blev også hurtigt berygtet for sin hårdhændede behandling af folkene. Arbejdet var hårdt og bestod i at køre tang fra stranden, som blev lagt på sandet for at dæmpe vandringen og holde på fugten. Et omfattende grøftesystem blev gravet og sat med græstørv som forsvar mod sandets vandring, og der blev sat gærder samt plantet hjelme og marehalm. Det lykkedes at stoppe sandflugten i 1730'erne, men Røhl blev indhentet af de mange problemer, han havde skabt på grund af sin opførsel. En kommission gennemgik hans embedsførelse og satte ham fra bestillingen. På et af de sidste store sandbjerge i Tisvilde blev i 1738 rejst et monument til minde om bekæmpelsen af sandflugten. Monumentet bærer forskellige tekster og digte på dansk, tysk og latin, og nævner de involverede konger og betydende embedsmænd for deres fortjenester. Området omkring monumentet er fredet. Her er hvert år et kildemarked samt andre folkelige aktiviteter.

Troldeeskoven

Troldeeskoven består af 100-200 år gamle skovfyr. Det er den ældste del af skoven fra begyndelsen af 1800-tallet. Træerne er med tiden blevet stærkt forkrøblede og forvredne. Mange har bugtede stammer, som ligger hen ad jorden eller har lavtsiddende og stærkt krogede grene. Formerne skyldes sandsynligvis både vindens påvirkning, angreb af skadedyr (fyrreviklerens larve) og den magre jordbund i området. For at bevare Troldeeskoven fjernes nye selvsåede træer, så de gamle skovfyr kan leve så længe som muligt.